

Årsrapport for Flemløse Sparekasse 2016

Cvr. nr. 31 11 96 18

Indholdsfortegnelse

	Side
Sparekassens demokratiske opbygning	3
Oplysninger om Sparekassen	4
Ledelsespåtegning	5
Den uafhængige revisors erklæringer	6
Ledelsesberetning	9
Resultat- og totalindkomstopgørelse for 2016	14
Balance pr. 31.12.2016	15
Egenkapitalopgørelse for 2016	16
Noteoversigt	17
Noter - Anvendt regnskabspraksis	18
Noter - Væsentlige regnskabsmæssige skøn, forudsætninger og usikkerheder	27
Noter til resultatopgørelse og balance	29
Noter - Kapitalkrav, kernekapital, kapitalgrundlag og solvens	37
Noter - Hoved- og nøgletal	38
Finansielle risici, politikker og mål for styring af finansielle risici	39
Regnskabet fortalt i almindeligt sprog	41

Sparekassens demokratiske opbygning

Repræsentantskab:

Sparekassens garant vælger for 4 år ad gangen et repræsentantskab. Sidste valg fandt sted i efteråret 2016, hvor følgende personer blev valgt:

Jette Andersen	Kappelvænget 16 - Voldtofte	5620 Glamsbjerg
Jens Østerbye Anderson	Ahornvej 29 - Dyrup	5250 Odense SV.
Jan Bach	Sportsvej 6 - Flemløse	5620 Glamsbjerg
Charlotte Brøgger	Hegnsløst 15	5683 Haarby
Henrik Buur	Vinkelvej 11 - Flemløse	5620 Glamsbjerg
Torben Eriksen	Vinkelvej 12 - Flemløse	5620 Glamsbjerg
Niels Flening	Kappelvænget 21 - Voldtofte	5620 Glamsbjerg
Hanne Herzog	Fælleden 7 - Torø Huse	5610 Assens
Bent Kjær Jensen	Kappelvænget 29 - Voldtofte	5620 Glamsbjerg
Britta Pilgaard Jensen	Gåsemosen 9 - Snave	5683 Haarby
Ole Kjær Jensen	Th. Bangsvej 11 - Flemløse	5620 Glamsbjerg
Lita Jølving	Glenshøjparken 75	5620 Glamsbjerg
Jette Jørgensen	Stationsvej 2 - Flemløse	5620 Glamsbjerg
Jørn Frederik Jørgensen	Høedvej 7 - Høed	5620 Glamsbjerg
Erling Knudsen	Hesselbjergvej 6	5620 Glamsbjerg
Lars Bloch Larsen	Vesemosegyden 5 - Voldtofte	5620 Glamsbjerg
Anne Lezuik	Ungersbjerger 16	5683 Haarby
Jess Bjørk May	Turupvej 52	5610 Assens
Mari Ann Moritzen	Th. Bangsvej 13 - Flemløse	5620 Glamsbjerg
Seren Navntoft	Brydegaardsvej 11 - Brydegaard	5683 Haarby
Jørgen Oscar	Radbyvej 54 - Håstrup	5600 Faaborg
Kim Paarup	Strandholmen 12 - Faldsled	5642 Millinge
Haakon Pedersen	Rybergsvej 43 - Sønderby	5631 Ebberup
Kurt Nymand Pedersen	Langgade 122	5620 Glamsbjerg
Peter Lindegaard Petersen	Langgade 55 - Flemløse	5620 Glamsbjerg
Poul Haahr Pedersen	Munkebjergvej 47	5000 Odense C.
Jan Pilsmark	Nellemosevej 8 - Nellemose	5683 Haarby
Hermann Ploog	Bogensvej 177 - Ørsted	5620 Glamsbjerg
Bjarne Puggaard	Høgevænget 2	5610 Assens
Morten Rohde	Nørregade 71	5620 Glamsbjerg
Bent Svenstrup	Vesterågade 40 - Nr. Broby	5672 Broby

Oplysninger om sparekassen

Flemløse Sparekasse

Kirkebjergvej 13, Flemløse
5620 Glamsbjerg
CVR-nr.: 31 11 96 18
Hjemstedskommune: Assens Kommune

Telefon: 64 72 16 58
Telefax: 64 72 26 68
Internet: www.sparekassen.dk
E-mail: mail@sparekassen.dk

Bestyrelse

Ole Kjær Jensen, Flemløse (formand)
Henrik Buur, Glamsbjerg (næstformand)
Hanne Herzog, Assens
Jens Østerbye Anderson, Odense
Torben Eriksen, Flemløse

Direktion

Peter Kaldahl, Flemløse

Personale

Tommy Pedersen
Morten Aagaard
Jakob Valter Thomsen
Lisbeth Lindberg Hofst
Torben Hansen
Jette Freiberg-Andersen
Grethe Meng
Karen Pedersen

Revision

Deloitte
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
Weidekampsgade 6
2300 København S

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016 for Flemløse Sparekasse.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed.

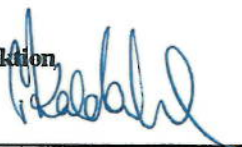
Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af sparekassens aktiver og passiver, finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af sparekassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i sparekassens aktiviteter og økonomiske forhold, samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som sparekassen kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til repræsentantskabets godkendelse.

Flemløse, den 24. februar 2017

Direktion

Peter Kaldahl

Direktør

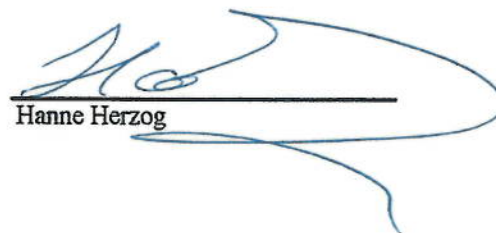
Bestyrelse

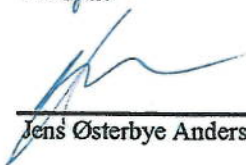
Ole Kjær Jensen
Formand

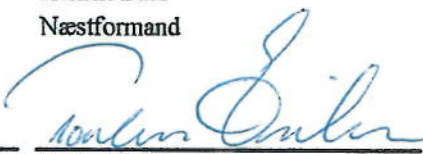
Henrik Buur
Næstformand

Hanne Herzog

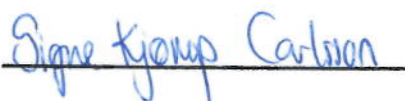
Jens Østerbye Anderson

Torben Eriksen

Godkendt på sparekassens repræsentantskabsmøde
den 30. marts 2017

Dirigent

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til repræsentantskabet for Flemløse Sparekasse

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Flemløse Sparekasse for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiell virksomhed.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af sparekassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31.12.2016 samt af resultatet af sparekassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af sparekassen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere sparekassen evne til at fortsætte driften, at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant, samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere sparekassen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af sparekassens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om sparekassens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at sparekassen ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med lov om finansiel virksomheds krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

København, den 24. februar 2017

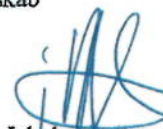
Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

CVR-nr.: 33 96 35 56

Anders Oldau Gjelstrup
statsautoriseret revisor

Jakob Lindberg
statsautoriseret revisor

Ledelsesberetning

Hovedaktivitet

Sparekassens hovedaktivitet er at udbyde bankprodukter til private kunder og mindre erhvervskunder. Kunderne er primært baseret i sparekassens lokalområde, men sparekassen har gennem de seneste år udvidet aktiviteterne til andre områder af Fyn.

Afviklingsberedskabet

Sparekassen har i forbindelse med etablering af afviklingsberedskabet udarbejdet forretningsgange til sikring af overholdelse af de særlige krav, der følger af den nye bekendtgørelse om afviklingsberedskab. Dette sker i samarbejde med sparekassens datacentral, og det er herefter ledelsens vurdering, at sparekassen lever op til kravene i bekendtgørelsen.

Udvikling i aktiviteter og økonomiske forhold

Sparekassen har en solvens på 20,6 % (19,6 % i 2015), hvilket er en overdækning på 10,6 % i forhold til lovens krav på 8 %. Det er ledelsens vurdering, at solvensen er tilstrækkelig til at dække den risiko, der påhviler sparekassens eksponeringer. Sparekassen har opgjort sit individuelle solvensbehov til 10,0 %. Der er anvendt den såkaldte "8+model".

Sparekassens likviditet er tilstrækkelig, og vi forventer ingen ændringer i det forhold i 2017 og fremover.

Usikkerhed ved indregning og måling

De væsentligste usikkerheder ved indregning og måling knytter sig til nedskrivninger på udlån. Ledelsen vurderer, at usikkerheden er på et niveau, der er forsvarligt i forhold til årsrapporten. Vi skal henvise til beskrivelse i note 2.

Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

Sparekassens bestyrelse har foreslået at Flemløse Sparekasse fusioneres med Rise Sparekasse med Rise Sparekasse som det fortsættende pengeinstitut, under navnet Rise Flemløse Sparekasse

Forventet udvikling i 2017

Ledelsen forventer, at den basale bankforretning af kunderelaterede aktiviteter vil udvikle sig positivt således at resultatet heraf vil ligge på et pænt niveau.

Kapitaldækningsregler

Sparekassen anvender standardmetoden for kredit-og markedsrisici samt basisindikatormetoden for operationelle risici. Sparekassen vil løbende vurdere behovet og arbejde med, at der i risikostyringen indføres gradvist mere avancerede modeller. Vedrørende risikostyring henvises til note 24.

Sparekassen skal i henhold til kapitaldækningsbekendtgørelsen offentliggøre en række oplysninger. Sparekassen har valgt at offentliggøre oplysningerne på hjemmesiden hvortil der henvises.

Sparekassen efterlever og beregner solvens efter de nye regler i CRD IV, herunder CRR forordningen. Ændringerne, som indføres over en årrække, kan i hovedtræk henføres til følgende forhold:

Ledelsesberetning

Kapitaldækningsregler, fortsat

- Krav til den egentlige kernekapital (regulatorisk egenkapital) stiger fra 2% til 4%
- Der skal foretages yderligere fradrag for instituttets besiddelser i den finansielle sektor
- Krav til medregning af supplerende kapital i kapitalgrundlaget
- Stigende vægtning af institutmodparter og fordringer på dårlige lån
- Mindre vægtning af udlån til SMV kunder

1. oktober 2015 trådte regler om LCR i kraft og sparekassen derfor opgjort og indberettet dette til Finanstilsynet. LCR (Liquidity Coverage Ratio) er et kortsigtet likviditetsmål, der skal sikre tilstrækkelig likviditet til at modstå et 30-dages likviditetsstress. LCR-kravet indføres løbende frem 2018 og sparekassen opfylder på nuværende tidspunkt allerede dette krav.

Særlige risici

De væsentligste risici vedrører kreditrisiko. Sparekassens risikostyringspolitikker er tilrettelagt, så transaktioner med kunder og kreditinstitutter til stadighed ligger indenfor de af bestyrelsen vedtagne rammer og forventet sikkerhed.

Der henvises i øvrigt til note 24.

Ledelseshverv

Ingen medlemmer af sparekassens direktion eller bestyrelse beklæder ledelseshverv i erhvervsdrivende virksomheder.

Ledelsesberetning

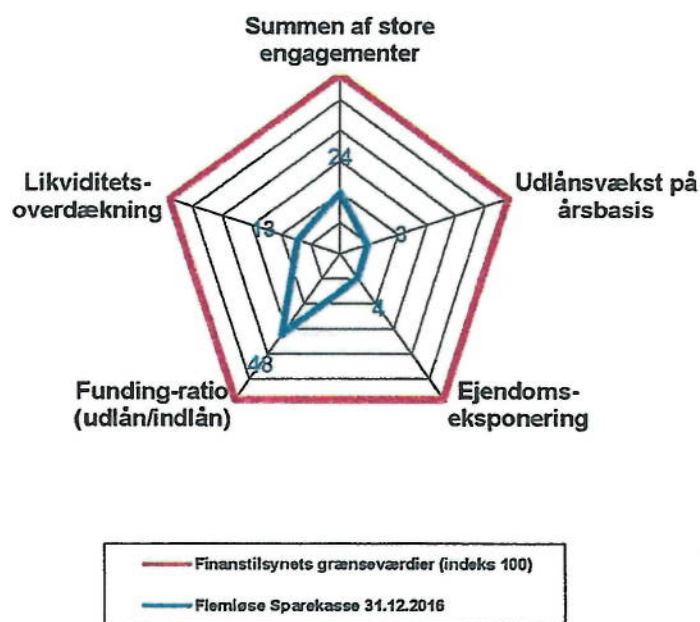
Tilsynsdiamanten

Finanstilsynet har lanceret den såkaldte tilsynsdiamant, der angiver fem pejlemærker for pengeinstitutvirksomhed med forhøjet risiko. Sparekassen har forholdt sig således til de fem pejlemærker:

	Finanstilsynets grænseværdier	Sparekassens værdier
• Summen af store engagementer	Maks. 125 % af basiskapitalen	30 %
• Udlånsvækst	Maks. 20 % om året	1 %
• Ejendomseksponering	Maks. 25 % af de samlede udlån	1 %
• Stabil funding (udlån i forhold til indlån)	Maks. 100 %	48 %
• Likviditetsoverdækning	Min. 50 %	379 %

Sparekassen overholder alle fem pejlemærker.

Grafisk fremstilling af pengeinstitutts placering i Tilsynsdiamanten:

Ledelsesberetning

Året der gik:

Vi har i 2016 haft svært ved at opnå den ønskede udvikling i den basale forrentning af de kunderelaterede aktiviteter. På trods af et svagt stigende udlån har vi måttet konstatere, at vore netto rente- og gebyrindtægter er faldet med 1,5 mio. kr.

Vi har i årets løb kunnet byde velkommen til 146 nye kunder.

Nedskrivninger på udlån udgør 1,0 mio. kr. mod 0,3 mio. kr. 2015. Dette betyder at vi har realiseret et overskud efter skat på 0,1 mio. kr., mod 1,8 mio. kr. i 2015.

Vores solvens er fortsat høj med 20,6 %. Vi har opgjort vort individuelle solvensbehov til 10,0 % efter den nye 8+model.

Sparekassens bestyrelse har indstillet til repræsentantskabet, at Flemløse Sparekasse fusioneres med Rise Sparekasse med Rise Sparekasse som den fortsættende sparekasse under navnet Rise Flemløse Sparekasse.

Indlån

Sparekassens samlede indlån udgør nu 210,2 mio. kr., mod 188,9 mio. kr. i 2015, svarende til en stigning på 11,3 %.

Udlån

Sparekassens samlede udlån udgør nu 109,6 mio. kr., mod 108,9 mio. kr. i 2015, svarende til en stigning på 0,6 %.

De samlede nedskrivninger i sparekassen er på 8.121 t.kr. De driftsmæssige nedskrivninger i årsrapporten for 2016 andrager en udgift på 966 t.kr.

Garantier

Sparekassen stiller stadig garantier for vore kunders kreditforeningslån. Vores garantiforpligtelser er ændret fra 59,5 mio. kr. i 2015 til 50,6 mio. kr. i 2016.

Omkostninger

Sparekassens samlede omkostninger til personale og administration er faldet fra kr. 11,1 mio. kr. i 2015 til kr. 11,0 mio. kr. i 2016, et fald på 1,2 %.

Resultat

Årets resultat er et overskud efter skat på tkr. 99, som foreslås anvendt på følgende måde:

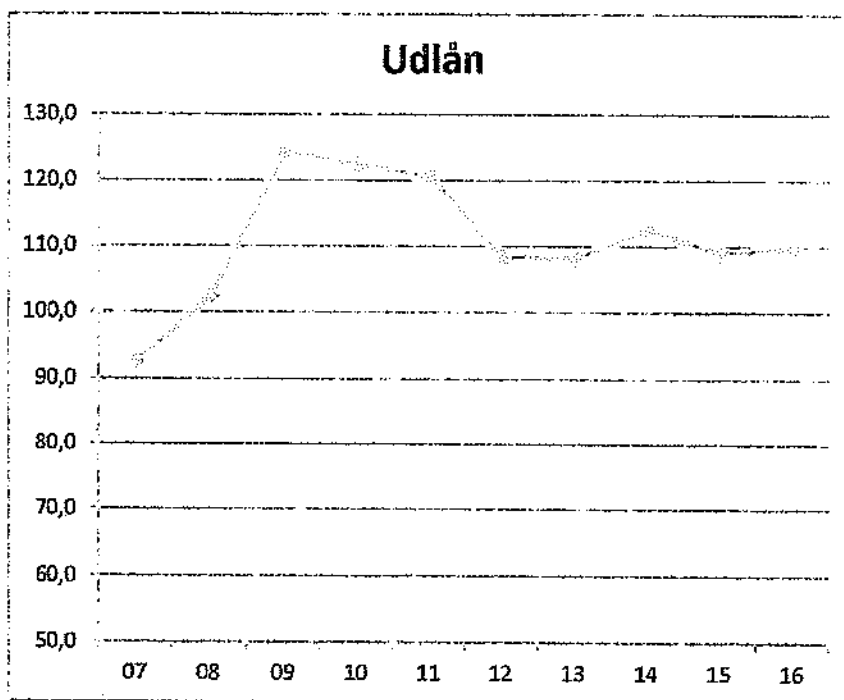
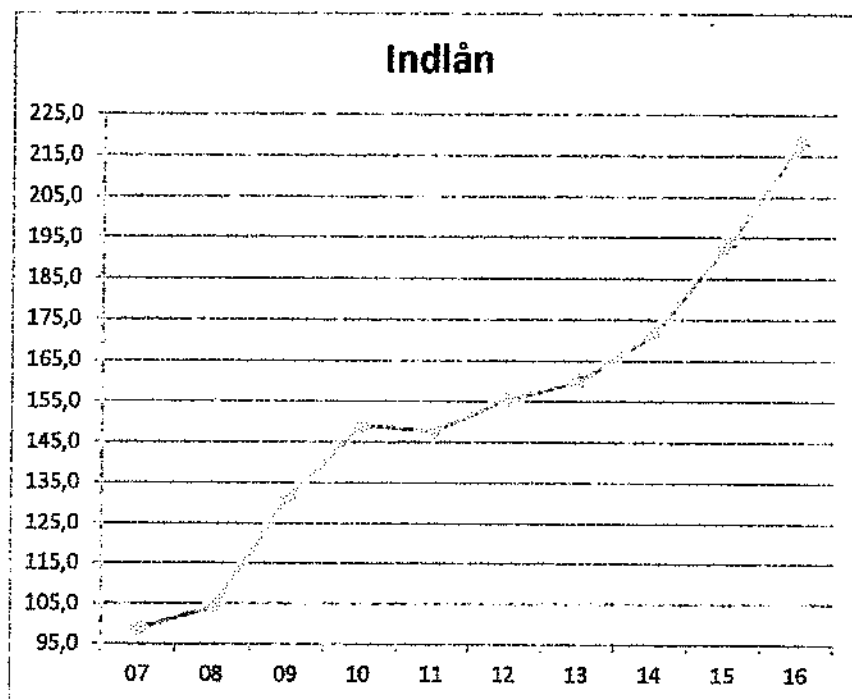
Overført fra reserver	tkr.	156
Rente af garantkapital	tkr.	255

Den ansvarlige kapital er herefter sammensat således:

Indbetalt garantkapital	tkr.	8.995
Øvrige reserver	tkr.	25.631
Egenkapital i alt	tkr.	<u>34.626</u>

Ledelsesberetning

10 års udvikling fra 2007 til 2016

Resultat- og totalindkomstopgørelse for 2016

Resultatopgørelse	Note	2016 tkr.	2015 tkr.
Renteindtægter.....	3	8.933	9.837
Renteudgifter.....	4	707	893
Netto renteindtægter		8.226	8.944
Udbytte af aktier mv.		205	5
Gebyrer og provisionsindtægter.....	5	4.357	5.189
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter.....		361	173
Netto rente- og gebyrindtægter	7	12.427	13.965
Kursreguleringer	6, 7	-166	-172
Andre driftsindtægter		5	22
Udgifter til personale og administration.....	8	10.953	10.755
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver.		286	303
Andre driftsudgifter.....		7	334
Nedskrivning på udlån og tilgodehavender mv.	9	966	256
Resultat før skat		54	2.167
Skat.....	10	-45	358
Årets resultat		99	1.809
Forslag til resultatdisponering			
Garantrente for regnskabsåret		254	243
Overført til næste år.....		-155	1.566
		99	1.809
Totalindkomstopgørelse			
Årets resultat.....		99	1.809
Årets totalindkomst		99	1.809

Balance pr. 31.12.2016

	Note	2016 tkr.	2015 tkr.
Aktiver			
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker		49.622	52.932
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker.....	11	24.605	3.266
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris.....	13	109.621	108.946
Obligationer til dagsværdi.....	12	51.374	51.372
Aktier mv.		9.658	5.936
Aktiver tilknyttet puljeordninger		7.914	4.157
Grunde og bygninger i alt		2.775	2.802
Investeringsjendomme.....	14	1.198	1.198
Domicilejendomme.....	15	1.577	1.604
Øvrige materielle aktiver.....	16	373	632
Aktuelle skatteaktiver.....		236	155
Udskudte skatteaktiver.....	17	495	403
Andre aktiver.....		941	1.413
Periodeafgrænsningsposter.....		340	313
Aktiver i alt		257.954	232.327
Passiver			
Indlån og anden gæld.....	18	210.231	188.889
Indlån i puljeordninger.....		7.914	4.157
Andre passiver.....		3.419	2.717
Periodeafgrænsningsposter.....		378	475
Gæld i alt		221.942	196.238
Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser		1.386	1.169
Hensatte forpligtelser i alt		1.386	1.169
Garantikapital		8.995	9.145
Overført overskud eller underskud		25.376	25.532
Renter af garantikapital		255	243
Egenkapital i alt		34.626	34.920
Passiver i alt		257.954	232.327
Ikke-balanceførte poster			
Garantier m.v.	19	50.575	59.521
Ikke-balanceførte poster i alt		50.575	59.521
Øvrige noter	20-23		

Egenkapitaloppgørelse for 2015 og 2016

	Garant- kapital tkr.	Overført resultat tkr.	Renter af garant- kapital tkr.	i alt tkr.
Egenkapital 01.01.2016	9.145	25.532	243	34.920
Ny indbetalt garantkapital	430	0	0	430
Tilbagebetalt garantkapital	-580	0	0	-580
Årets resultat og totalindkomst	0	-155	0	-155
Rente af garantkapital	0	0	254	254
Udbetalt rente garantkapital	0	-1	-242	-243
Egenkapital 31.12.2016	8.995	25.376	255	34.626
Egenkapital 01.01.2015	8.913	23.954	272	33.139
Ny indbetalt garantkapital	1.197	0	0	1.197
Tilbagebetalt garantkapital	-965	0	0	-965
Årets resultat og totalindkomst	0	1.566	0	1.566
Rente af garantkapital	0	12	243	255
Udbetalt rente garantkapital	0	0	-272	-272
Egenkapital 31.12.2015	9.145	25.532	243	34.920

Noteoversigt

1. Anvendt regnskabspraksis
2. Væsentlige regnskabsmæssige skøn, forudsætninger og usikkerheder
3. Renteindtægter
4. Renteudgifter
5. Gebyrer og provisionsindtægter
6. Kursreguleringer
7. Nettorente- og gebyrindtægter og kursreguleringer fordelt på aktiviteter og geografiske markeder
8. Udgifter til personale og administration
9. Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.
10. Skat
11. Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker fordelt efter restløbetid
12. Obligationer til dagsværdi
13. Udlån og andre tilgodehavender
14. Investerings ejendomme
15. Domicilejendomme
16. Øvrige materielle aktiver
17. Gæld til kreditinstitutter og centralbanker
18. Indlån og anden gæld
19. Efterstillede kapitalindskud
20. Eventualforpligtelser
21. Nærtstående parter
22. Kapitalkrav
23. Hoved- og nøgletal
24. Finansielle risici og politikker og mål for styringen af finansielle risici

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Anvendt regnskabspraksis

Note

- 1 Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed herunder bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. (Regnskabsbekendtgørelsen).

Årsregnskabet præsenteres i danske kroner og afrundes til nærmeste tkr.

Årsregnskabet er aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde sparekassen og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når sparekassen som følge af en tidligere begivenhed har en retslig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå sparekassen, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi. Dog måles immaterielle og materielle aktiver på tidspunktet for første indregning til kostpris. Målingen efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelig risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Dog indregnes værdistigninger i domicilejendomme, direkte i totalindkomstopgørelsen.

Køb og salg af finansielle instrumenter indregnes på handelsdagen og indregningen ophører, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra det finansielle aktiv eller passiv er udløbet, eller hvis det er overdraget, og sparekassen i al væsentlighed har overført alle risici og afkast tilknyttet ejendomsretten. Sparekassen anvender ikke de nye regler om omklassificering af visse finansielle aktiver fra dagsværdi til amortiseret kostpris.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Fastlæggelse af dagsværdi

Dagsværdien er det beløb, som et aktiv kan omsættes til, eller en forpligtelse indfries til, ved en handel under normale omstændigheder mellem kvalificerede, villige og indbyrdes uafhængige parter.

Dagsværdien af finansielle instrumenter, som der findes et aktivt marked for, fastsættes til lukkekursen på balancedagen eller, hvis en sådan ikke foreligger, en anden offentliggjort kurs, der må antages bedst at svare hertil.

For finansielle instrumenter, hvor der ikke findes et aktivt marked, fastlægges dagsværdien ved hjælp af almindeligt anerkendte værdiansættelsesteknikker, der baserer sig på observerbare aktuelle markedsdata.

Modregning

Sparekassen modregner tilgodehavender og forpligtelser, når sparekassen har en juridisk ret til at modregne de indregnede beløb og samtidig har til hensigt at nettomodregne eller realisere aktivet og indfri forpligtelsen samtidig.

Resultatopgørelsen

Renter, gebyrer og provisioner

Renteindtægter og renteudgifter indregnes i resultatopgørelsen i den periode de vedrører. Renter af garantkapital føres som en overskudsdisponering og fragår først på egenkapitalen på udbetalingstidspunktet. Provisioner og gebyrer, der er en integreret del af den effektive rente af et udlån, indregnes som en del af amortiseret kostpris og dermed som en integreret del af det finansielle instrument (udlån) under renteindtægter. Provisioner og gebyrer, der er led i en løbende ydelse, periodiseres over løbetiden. Øvrige gebyrer indregnes i resultatopgørelsen på transaktionsdagen.

Vederlag for formidling af realkreditlån for Totalkredit & DLR indregnes efter modregningsmodellen. Efter modregningsmodellen indregnes vederlag på tidspunkt for lånets etablering, og vederlag for løbende servicering af låntager indregnes i takt med, at sparekassen forestår serviceringen, og dermed opnår ret til vederlaget. Totalkredit & DLR kan kun modregne konstaterede tab i realkreditlånets første 8 år i de fremtidige løbende provisionsindtægter. Modregning indregnes på tidspunktet for den tabsgivende begivenhed.

Udgifter til personale og administration

Udgifter til personale omfatter løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner mv. til sparekassens personale. Udgifterne indregnes i takt med de ansattes præstation af de arbejdsydelser, der giver ret til de pågældende ydelser og goder.

Pensionsordninger

Sparekassen har indgået bidragsbaserede pensionsordninger med hovedparten af medarbejderne. I de bidragsbaserede ordninger indbetales faste bidrag til en uafhængig pensionskasse. Sparekassen har ingen forpligtelse til at indbetale yderligere bidrag. Sparekassen har ikke indgået ydelsesbaserede ordninger for ledelsen.

Andre driftsudgifter

Andre driftsudgifter indeholder udgifter af sekundær karakter i forhold til Sparekassens aktiviteter, herunder bidrag til sektorløsninger.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Skat

Årets skat, som består af årets aktuelle skat og ændring af udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, og i anden totalindkomst eller direkte på egenkapitalen med den del, der kan henføres til posteringer henholdsvis i anden totalindkomst eller direkte på egenkapitalen.

Aktuelle skatteforpligtelser, henholdsvis tilgodehavende aktuel skat, indregnes i balancen opgjort som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst reguleret for betalt acontoskat.

Udskudt skat indregnes af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser.

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, indregnes i balancen med den værdi, hvortil aktivet forventes at kunne realiseres, enten ved modregning i udskudte skatteforpligtelser eller som nettoskatteaktiver til modregning i fremtidige positive skattepligtige indkomster. Det vurderes på hver balancedag, om det er sandsynligt, at der i fremtiden vil blive frembragt tilstrækkelig skattepligtig indkomst til, at det udskudte skatteaktiv vil kunne udnyttes.

Balancen

Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker

Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker måles ved første indregning til dagsværdi og måles efterfølgende til amortiseret kostpris.

Tilgodehavender og gæld hos kreditinstitutter mv.

Tilgodehavender og gæld hos kreditinstitutter og centralbanker omfatter tilgodehavender og gæld hos andre kreditinstitutter. Tilgodehavender måles til dagsværdi. Gæld måles til amortiseret kostpris.

Udlån

Udlån måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af indtrådte, men endnu ikke realiserede tab.

Nedskrivninger til tab foretages, når der er objektiv indikation for værdiforringelse. Nedskrivning foretages med forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi før nedskrivningen og nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger på udlånet, herunder realisationsværdien af eventuelle sikkerheder.

Nedskrivninger foretages såvel individuelt som gruppevist. I vurderingen af nedskrivningerne er der taget højde for den seneste præcisering af reglerne, som er foretaget i bilag 10 i regnskabsbekendtgørelsen samt tilhørende vejledning. Sparekassen gennemgår lån over 250 t.kr. samt lån, hvorpå der i øvrigt er objektiv indikation for værdiforringelse, individuelt. Lån under denne grænse samt lån, der ikke er nedskrevet individuelt, indgår i de gruppevise nedskrivninger.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Individuelle nedskrivninger

For individuelle nedskrivninger anses objektiv indikation for værdiforringelse som indtruffet

- ved låntagers kontraktbrud, eksempelvis i form af manglende overholdelse af betalingspligt for renter og afdrag.
- når det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller blive omfattet af anden økonomisk rekonstruktion
- når låntager er i betydelige økonomiske vanskeligheder
- når sparekassen yder låntager lempelser i vilkår, som ikke ville være ydet, hvis ikke låntager var i økonomiske vanskeligheder.

Nedskrivningen foretages med forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi før nedskrivningen og nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger på udlånet, herunder realisationsværdi af eventuelle sikkerheder. De forventede fremtidige betalinger er opgjort med udgangspunkt i det mest sandsynlige udfald. Som diskonteringsfaktor anvendes udlånets rentesats.

Gruppevis nedskrivninger

For udlån og tilgodehavender, der ikke er individuelt nedskrevet, foretages en gruppevis vurdering af, om der for gruppen er indtruffet objektiv indikation for værdiforringelse.

Den gruppevis vurdering foretages på grupper af udlån og tilgodehavender, der har ensartede karakteristika med hensyn til kreditrisiko. Der opereres med grupper fordelt på én gruppe af privatkunder og én gruppe af erhvervskunder, idet erhvervskunderne er underopdelt i branchegrupper.

Den gruppevis vurdering foretages ved en segmenteringsmodel, som er udviklet af foreningen Lokale Pengeinstitutter, der forestår den løbende vedligeholdelse og udvikling. Segmenteringsmodellen fastlægger sammenhængen i de enkelte grupper mellem konstaterede tab og et antal forklarende variable. Blandt de forklarende variable indgår arbejdsløshed, boligpriser, rente, antal konkurser/tvangsauktioner m.fl.

Obligationer til dagsværdi

Obligationer der handles på aktive markeder, måles til dagsværdi. Dagsværdien opgøres efter lukkekursen for det pågældende marked på balancedagen.

Udtrukne obligationer er medtaget til kurs 100, svarende til nutidsværdien.

Aktier m.v.

Aktier, der handles på aktive markeder, måles til dagsværdi. Dagsværdien opgøres efter lukkekursen på balancedagen. Dagsværdien for illikvide og unoterede aktier tager udgangspunkt i tilgængelige oplysninger om handler og lignende, eller alternative kapitalværdiberegninger.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver måles ved første indregning til kostpris. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen, omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen samt omkostninger til klargøring af aktivet indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Øvrige materielle aktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af-og nedskrivninger. Der foretages lineære afskrivninger over en forventet brugstid på mellem 3 og 5 år.

Øvrige materielle anlægsaktiver vurderes for nedskrivningsbehov, når der er indikation for værdiforringelse, og der nedskrives til genindvindingsværdien, som er den højeste af nettosalgsprisen og nytteværdien.

Domicilejendomme

Domicilejendomme er ejendomme, som sparekassen selv benytter til administration, filial eller øvrig servicevirksomhed.

Domicilejendomme måles efter første indregning til omvurderet værdi. Omvurdering foretages så hyppigt, at der ikke forekommer væsentlige forskelle til dagsværdien. Ejendommens dagsværdi revurderes årligt på baggrund af beregnede kapitalværdier for de forventede fremtidige pengestrømme. Derudover indhentes vurderinger af ejendommens markedsværdi fra uafhængige vurderingsmænd, når dette skønnes nødvendigt.

Stigninger i domicilejendommens omvurderede værdi indregnes under opskrivningshenlæggelser under egenkapitalen. Fald i værdien indregnes i resultatopgørelsen, med mindre der er tale om tilbageførsler af tidligere foretagne opskrivninger. Afskrivninger foretages på baggrund af den opskrevne værdi. Domicilejendomme afskrives over en periode på 50 år.

Investerings ejendomme

Investerings ejendomme er ejendomme, som besiddes for at opnå lejeindtægter og/eller kapitalgevinster. Investerings ejendomme måles efter første indregning til dagsværdi i overensstemmelse med bilag 9 i regnskabsbekendtgørelsen.

Ændringer i dagsværdi på investerings ejendommen indregnes i resultatopgørelsen.

Andre aktiver

Andre aktiver omfatter øvrige aktiver, der ikke hører til under andre aktivposter. Posten omfatter indtægter, som først forfalder til betaling efter regnskabsårets afslutning, herunder tilgodehavende renter og udbytte. Regnskabsposten måles ved første indregning til kostpris og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.

Indlån og anden gæld

Indlån og anden gæld omfatter indlån med modparter, der ikke er kreditinstitutter eller centralbanker. Indlån og anden gæld måles ved første indregning til dagsværdi, og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Andre passiver

Andre passiver omfatter øvrige passiver, der ikke hører til under andre passivposter. Posten omfatter udgifter, som først forfalder til betaling efter regnskabsårets afslutning, herunder skyldige renter. Regnskabsposten måles ved første indregning til kostpris og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Hensatte forpligtelser

Forpligtelser, garantier og andre forpligtelser, der er uvisse med hensyn til størrelse eller tidspunkt for afvikling, indregnes som hensatte forpligtelser, når det er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer, og forpligtelsen kan måles pålideligt. Forpligtelsen opgøres til nutidsværdien af de omkostninger, som er nødvendige for at indfri forpligtelsen. Der foretages diskontering af forpligtelser, der forfalder mere end 12 måneder efter den periode, hvor de er opgjort.

Garantier måles dog ikke lavere end den provision, som modtages for garantien periodiseret over garantiperioden.

Hensættelse til pensioner og lignende forpligtelser

Sparekassen har indgået en fratrædelsesgodtgørelsesaftale med sparekassens direktør. I denne ordning er sparekassen forpligtet til at betale en fastsat ydelse i en periode efter direktørens pensionering. Forpligtelser af denne type opgøres til nutidsværdien af de ydelser, som ud fra det bedst mulige skøn må forventes at skulle betales. Forpligtelsen kan maksimalt udgøre 1 mio.kr. (2006-priser) reguleret med nettoprisindekset. Ændringer, der er en følge af genmåling af forpligtelsens størrelse indregnes i anden totalindkomst.

Garantikapital

Renten for den forgangne periode skal hvert år beslattes på repræsentantskabsmødet under hensyn til årets resultat og sparekassens frie reserver. Den forventede forrentning af garantikapitalen udgiftsføres ikke i resultatopgørelsen men reserveres i egenkapitalen.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Tilgodehavender, gældsforpligtelser og andre monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens lukkekurs for valutaen. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, henholdsvis balancedagens kurs, indregnes i resultatopgørelsen som kursreguleringer.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Kommende regnskabsregler

På tidspunktet for offentliggørelse af denne årsrapport er en række bestemmelser under ændring i den danske IFRS-forretningsregnskabsbekendtgørelse. Baggrunden er fremkomsten af den internationale regnskabsstandard IFRS 9 Finansielle instrumenter, der er obligatorisk at anvende for IFRS-regnskabsaflæggere fra 1. januar 2018.

De overordnede bestemmelser i IFRS 9 vil tilsvarende blive indarbejdet i den danske regnskabsbekendtgørelse og suppleret af særlige danske nedskrivningsregler i regnskabsbekendtgørelsens bilag 10, der udfylder de overordnede principper i IFRS 9.

Den justerede danske regnskabsbekendtgørelse forventes at træde i kraft for regnskabsperioder, der begynder 1. januar 2018.

Regnskabsstandarden IFRS 9, som indarbejdes i de danske regnskabsregler, ændrer i væsentlig grad ved de gældende nedskrivningsregler.

Med IFRS 9 erstattes den gældende nedskrivningsmodel, der er baseret på indtrufne tab ("incurred loss"-model), af en nedskrivningsmodel baseret på forventede tab ("expected loss"-model). Den nye forventningsbaserede nedskrivningsmodel indebærer, at et finansielt aktiv på tidspunktet for første indregning nedskrives med et beløb svarende til det forventede kredittab i 12 måneder (stadie 1). Sker der efterfølgende en betydelig stigning i kreditrisikoen i forhold til tidspunktet for første indregning nedskrives aktivet med et beløb, der svarer til det forventede kredittab i aktivets forventede restløbetid (stadie 2). Konstatere aktivet værdiforringet (stadie 3), nedskrives aktivet uændret med et beløb svarende til det forventede kredittab i aktivets restløbetid, men baseret på en øget tabssandsynlighed.

Der pågår et udviklingsarbejde forankret på sparekassens datacentral SDC med deltagelse af de tilknyttede medlemsinstitutter samt LOPI med henblik på at udvikle en IFRS 9 forenelig nedskrivningsmodel.

Modellen, som er under udvikling, påtænkes i særlig grad anvendt for kunder/faciliteter i stadie 1, og en delmængde af kunder/faciliteter i stadie 2. For svage stadie 2 kunder/faciliteter og stadie 3 kunder/faciliteter forventes nedskrivningsberegningen at blive foretaget ved en manuel, individuel vurdering af de finansielle aktiver fremfor ved en modelmæssig beregning.

Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at foretage et rimeligt skøn over den regnskabsmæssige virkning af førstegangsanvendelsen af IFRS 9, for så vidt angår nedskrivningsreglerne. Det er dog i almindelighed forventningen, at de nye nedskrivningsregler for pengeinstitutterne samlet set vil føre til øgede nedskrivninger og dermed en større korrektivkonto, da alle udlån og garantier efter de nye regler vil få tilknyttet en nedskrivning svarende til det forventede kredittab i 12 måneder eller det forventede kredittab i aktivets restløbetid ved en betydelig stigning i kreditrisikoen.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Gruppevis nedskrivninger efter de gældende regler videreføres ikke under de nye regler, og det vil i nogen udstrækning mindske virkningen af IFRS 9. Hertil kommer, at de særlige danske nedskrivningsregler i regnskabsbekendtgørelsens bilag 10 rykker nedskrivningerne frem i tid, og derved delvist inddiskonterer virkningen af de kommende IFRS 9 nedskrivningsregler.

En negativ regnskabsmæssig påvirkning af de nye forventningsbaserede IFRS 9 nedskrivningsregler vil i udgangspunktet have tilsvarende effekt på kapitalgrundlaget. For at imødegå en utilsigtet effekt på kapitalgrundlaget og dermed pengeinstitutternes muligheder for at understøtte kreditgivningen, har Europa-Kommissionen som et element i den reformpakke, som Kommissionen præsenterede den 23. oktober 2016 (kapitalkravspakken), foreslået en 5-årig overgangsordning således, at en negativ effekt af de nye IFRS 9 nedskrivningsregler først får fuld virkning på kapitalgrundlaget efter 5 år.

Samlet set vurderer sparekassen virkningen af IFRS 9 på den kapitalmæssige overdækning til at være uvæsentlig ved reglernes ikrafttrædelse i 2018, mens virkningen på den kapitalmæssige overdækning fremadrettet vil være afdæmpet negativ i takt med, at virkningen af overgangsordningen udfases.

Noter herunder anvendt regnskabspraksis

Hoved- og nøgletal

Hoved- og nøgletal er opstillet i overensstemmelse med regnskabsbekendtgørelsens krav herom.

Nummerering svarer til bilag 7 i regnskabsbekendtgørelsen:

2. Kapitalprocent	=	$\frac{\text{Kapitalgrundlag} \times 100}{\text{Den samlede risikoeksponering}}$
3. Kernekapitalprocent	=	$\frac{\text{Kernekapital} \times 100}{\text{Den samlede risikoeksponering}}$
4. Egenkapitalforrentning før skat	=	$\frac{\text{Resultat før skat} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$
5. Egenkapitalforrentning efter skat	=	$\frac{\text{Resultat efter skat} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$
6. Indtjening pr. omkostningskrone	=	$\frac{\text{Indtægter}}{\text{Omkostninger}}$
7. Renterisiko	=	$\frac{\text{Renterisiko} \times 100}{\text{Kernekapital}}$
8. Valutaposition	=	$\frac{\text{Valutakursindikator 1} \times 100}{\text{Kernekapital}}$
9. Valutarisiko	=	$\frac{\text{Valutakursindikator 2} \times 100}{\text{Kernekapital}}$
10. Udlån i forhold til indlån	=	$\frac{\text{Udlån} + \text{nedskrivninger}}{\text{Indlån}}$
11. Udlån i forhold til egenkapital	=	$\frac{\text{Udlån}}{\text{Egenkapital}}$
12. Årets udlånsvækst	=	$\frac{(\text{Udlån ultimo} - \text{Udlån primo}) \times 100}{\text{Udlån primo}}$
13. Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	=	$\frac{\text{Overdækning i forhold til kravet i FIL §152}}{10 \% \text{ eller } 15 \% - \text{lovkravet}}$
14. Summen af store eksponeringer	=	$\frac{\text{Sum af store eksponeringer}}{\text{Det justerede kapitalgrundlag}}$
15. Årets nedskrivningsprocent	=	$\frac{\text{Årets nedskrivninger} \times 100}{\text{Udlån} + \text{garantier} \div \text{nedskrivninger}}$
15a. Afkastningsgrad	=	$\frac{\text{Årets resultat} \times 100}{\text{Aktiver i alt}}$

Noter væsentlige regnskabsmæssige skøn, forudsætninger og usikkerheder

Note

- 2 Årsregnskabet udarbejdes ud fra visse forudsætninger, der medfører brug af regnskabsmæssige skøn. Disse skøn foretages af sparekassens ledelse i overensstemmelse med regnskabspraksis og på baggrund af historiske erfaringer samt forudsætninger, som ledelsen anser som forsvarlige og realistiske.

De områder, som indebærer en højere grad af vurderinger eller kompleksitet, eller områder, hvor antagelser og skøn er væsentlige for regnskabet er følgende:

- Måling af udlån samt hensættelser til tab på garantier
- Måling af investerings- og domicilejendomme

Måling af udlån samt hensættelser til tab på garantier

Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender samt hensættelser til tab på garantier er foretaget i overensstemmelse med regnskabspraksis og er baseret på en række forudsætninger. Såfremt disse forudsætninger ændres, kan regnskabsaflæggelsen blive påvirket, og påvirkningen kan være væsentlig. Ændringer kan forekomme ved en ændring i praksis fra myndighedernes side, ligesom ændrede principper fra ledelsen - såsom f.eks. tidshorisonten - ændres.

Den økonomiske afmatning i samfundet medfører en større usikkerhed ved måling af udlån samt hensættelser til tab på garantier. Det kan således ikke afvises, at en fortsat negativ udvikling inden for brancher, hvor sparekassen har ikke ubetydelige engagementer - ændring af praksis af den ene eller anden årsag - kan medføre yderligere nedskrivninger. Såfremt det kan fastslås, at ikke alle fremtidige betalinger vil blive modtaget, er fastlæggelsen af størrelsen af de forventede betalinger, herunder realisationsværdier af sikkerheder og forventede dividende udbetalinger fra boer, også undergivet væsentlige skøn.

For privatkunder er der usikkerhed forbundet med opgørelse af nedskrivningerne, da det for en del af kunderne kan konstateres, at selvom kunderne på nuværende tidspunkt kan betale ydelserne på lånene så vil yderligere krav til afdrag eller rente presse betalingsevnen. Endvidere er der væsentlige skøn forbundet med kvantificeringen af risikoen for, at der skal betales på den afgivne garanti.

Ved måling af sikkerheder med pant i erhvervs- eller boligejendomme er der anvendt væsentlige skøn, idet værdierne af ejendomme i visse områder er fastlagt i et illikvidt marked, hvor kendskab til reelle handels- og belåningsværdier er meget sparsom.

Gruppevise nedskrivninger er fortsat behæftet med en vis usikkerhed. Ved opgørelse af gruppevise nedskrivninger anvender sparekassen en beregningsmodel fra Lokale Pengeinstitutter. De ledelsesmæssige skøn relaterer sig især til udvikling i arbejdsløshedsprocent og boligpriser. Da modellen ikke nødvendigvis rammer alle relevante forhold vurderer ledelsen løbende behovet for at supplere modellens beregninger med ledelsesmæssige skøn.

Noter væsentlige regnskabsmæssige skøn, forudsætninger og usikkerheder

Måling af investerings- og domicilejendomme

Investeringsejendomme og domicilejendomme, hvor der er væsentlige skøn forbundet med fastlæggelse af forrentningskrav til afhændelse. Forrentningskravene er fastlagt i et illikvidt marked, hvor kendskab til reelle handels- og belåningsværdier er meget sparsom.

Domicilejendommen udgøres af lokaler hvorfra der udøves aktiv sparekassevirksomhed samt tilhørende loftslokaler mv. I forbindelse med værdiansættelsen er der anvendt forskellige kvadratmeterpriser i forhold til de alternative anvendelsesmuligheder, som de enkelte lokaler vurderes at have.

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
3 Renteindtægter		
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	-23	72
Udlån og andre tilgodehavender	8.480	8.820
Obligationer	475	945
Øvrige renteindtægter	1	0
Renteindtægter i alt	8.933	9.837
4 Renteudgifter		
Kreditinstitutter og centralbanker	-1	-3
Indlån og anden gæld	707	693
Efterstillede kapitalindskud	0	242
Øvrige renteudgifter	1	-39
Renteudgifter i alt	707	893
5 Gebyrer og provisionsindtægter		
Værdipapirhandel og depoter	103	115
Betalingsformidling	308	294
Lånesagsgebyrer	1.138	2.467
Garantiprovision	2.342	1.850
Øvrige gebyrer og provisioner	466	463
Gebyrer og provisionsindtægter i alt	4.357	5.189
6 Kursreguleringer		
Obligationer	-112	-842
Aktier mv.	-82	642
Valuta	28	28
Kursreguleringer i alt	-166	-172
7 Nettorente- og gebyrindtægter og kursreguleringer fordelt på aktiviteter og geografiske markeder		
Sparekassen har ikke fordelt nettorente- og gebyrindtægter og kursreguleringer på aktivitetssområder og geografiske markeder. Det vurderes, at der ikke er væsentlige afvigelser mellem sparekassens aktiviteter og geografiske markeder, og der afgives derfor ikke segmentoplysninger.		

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
8 Udgifter til personale og administration		
Personaleudgifter:		
Lønninger (her er alene tale om faste lønde)	5.469	5.019
Pensioner	547	519
Udgifter til social sikring og afgifter mv.	788	667
I alt	6.804	6.205
Øvrige administrationsomkostninger	4.149	4.550
Udgifter til personale og administration i alt	10.953	10.755
Heraf lønninger og vederlag til bestyrelse og direktion:		
Direktion (her er alene tale om faste lønde).....	1.128	1.109
Direktion - pensionsbidrag.....	305	299
Direktion - regulering af forpligtelse ved fratrædelsesgodtgørelse....	217	0
Antal direktionsmedlemmer	1	1
Bestyrelsesformand (fast vederlag).....	18	13
Menige bestyrelsesmedlemmer (fast vederlag).....	5	0
Antal bestyrelsesmedlemmer	4	4
I alt	1.673	1.421
Flemløse Sparekasse har ikke udover ovenstående løn og pensionsforhold, forpligtelser for nuværende og/eller forhenværende medlemmer af bestyrelse og direktion.		
Udover direktøren har sparekassen én særlig risikotager.		
Lønoplysninger er udeladt da oplysninger vil indebære, at der er givet oplysninger om enkelt personers individuelle løn.		
Direktørens ansættelsesforhold kan bringes til ophør med 12 måneders varsel og med 6 måneder fra direktørens side.		
Fratrædelsesgodtgørelsen udgør 12 måneders løn såfremt direktionen opsiges af bestyrelsen.		
Såfremt sparekassen fusioneres med et andet pengeinstitut udbetaler sparekassen på fusionstidspunktet en godtgørelse svarende til 24 måneders løn, inkl. pensionsbidrag.		
Sparekassen har indgået en fratrædelsesgodtgørelsesaftale med sparekassens direktør. I denne ordning er sparekassen forpligtet til at betale en fastsat godtgørelse i en periode efter direktørens pensionering. Nutidsværdien af ydelsen er pr. 31. december 2016 opgjort til 1.386 t.kr. Forpligtelsen kan maksimalt udgøre 1 mio.kr. (2006-priser) reguleret med nettoprisindekset.		
Såfremt bestyrelsens forslag om fusion med Rise Sparekasse vedtages, bortfalder fratrædelsesgodtgørelsen.		
Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede	8,0	8,0

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
8 Honorar til revisionsfirmaer		
Lovpligtig revision af årsregnskabet	159	125
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	0	14
Andre ydelser	0	0
Samlet honorar til de repræsentantskabsvalgte revisionsvirksomhed ..	159	139
9 Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.		
Individuelle nedskrivninger		
Nedskrivninger henholdsvis værdiregulering i årets løb	3.580	1.590
Tilbageførsel af nedskrivninger foretaget i tidligere regnskabsår	-1.989	-1.017
Årets nedskrivninger	1.591	573
Gruppevise nedskrivninger		
Nedskrivninger henholdsvis værdiregulering i årets løb	121	119
Tilbageførsel af nedskrivninger foretaget i tidligere regnskabsår	-3	0
Årets nedskrivninger	118	119
Årets nedskrivninger, netto	1.709	692
Endelig tabt ikke tidligere individuelt nedskrevet	10	227
Indgået på tidligere afskrevne fordringer.....	-92	-85
Renter af nedskrevne fordringer	-661	-578
Årets nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	966	256

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
10 Skat		
Aktuel skat	47	381
Ændring i udskudt skat	-92	-23
Skat af årets resultat	-45	358
Skatteafstemning		
Gældende skattesats	22,0	23,5
Renter af garantkapital ført over egenkapital	-103,5	-2,8
Ikke-skattepligtige indtægter og ikke-fradragsberettigede udgifter m.m.	-1,9	-4,2
Effektiv skatteprocent	-83,3	16,5
11 Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker fordelt efter restløbetid		
Tilgodehavender i kreditinstitutter	24.605	3.266
I alt fordelt efter restløbetid	24.605	3.266
Anfordringstilgodehavender	24.605	3.266
Tilgodehavender i alt	24.605	3.266
12 Obligationer til dagsværdi		
Realkreditobligationer	51.374	51.372
Obligationer i alt	51.374	51.372

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
13 Udlån og andre tilgodehavender		
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris.....	109.621	108.946
Udlån og andre tilgodehavender ultimo	109.621	108.946
Samlet udlån fordelt efter restløbetid		
Anfordring	1	0
Til og med 3 måneder	2.217	373
Over 3 måneder og til og med 1 år	13.215	13.574
Over 1 år og til og med 5 år	54.288	56.599
Over 5 år	39.900	38.400
	109.621	108.946
Værdi af udlån, hvor der er indtruffet objektiv indikation for værdiforringelse:		
Udlån og tilgodehavender før nedskrivning	13.261	15.932
Nedskrivning	8.121	6.669
Ikke-nedskreven saldo	5.140	9.263

Standardvilkår

Erhvervskunder: Typisk kan lån fra sparekassens side kræves indfriet uden varsel. Fastforrentede lån er dog uopsigelige fra sparekassens side i hele udlånsperioden. Ved misligholdelse er det dog muligt for sparekassen at tilsidesætte dette. Der stilles krav om, at kunden løbende afleverer økonomiske oplysninger til sparekassen.

Privatkunder: Typisk er der et opsigelsesvarsel fra sparekassens side på 3 måneder. Fastforrentede lån er dog uopsigelige fra sparekassens side i hele udlånsperioden. Ved misligholdelse er det dog muligt for sparekassen at tilsidesætte dette. Der stilles krav om, at kunden løbende afleverer økonomiske oplysninger til sparekassen.

Gruppering på sektor og brancher	Procent	Procent
Offentlige myndigheder	0	0
Erhverv, herunder:		
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	1	2
Industri og råstofindvinding	1	0
Energiforsyning	0	0
Bygge- og anlæg	1	0
Handel	2	2
Transport, hoteller og restauranter	1	1
Information og kommunikation	0	0
Finansiering og forsikring	1	2
Fast ejendom	1	2
Øvrige erhverv	4	6
Erhverv i alt	12	15
Private	88	85
I alt	100	100

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
14 Investeringsjendomme		
Dagsværdi værdi primo	1.198	1.198
Afgang i året	0	0
Dagsværdi ultimo	1.198	1.198
Senest offentlige ejendomsvurdering	1.190	1.190
Eksterne eksperter har ikke været involveret i målingen i 2015 eller 2016		
15 Domicilejendomme		
Omvurderet værdi primo	1.604	1.630
Afskrivninger	-27	-26
Omvurderet værdi ultimo	1.577	1.604
Senest offentlige ejendomsvurdering	1.200	1.200
Eksterne eksperter har ikke været involveret i målingen i 2015 eller 2016		
16 Øvrige materielle aktiver		
Samlet kostpris primo	2.424	2.480
Tilgang i årets løb	0	422
Afgang i årets løb	0	-478
Samlet anskaffelsespris ultimo	2.424	2.424
Af- og nedskrivninger primo	1.792	1.854
Årets afskrivninger	259	-62
Af- og nedskrivninger ultimo	2.051	1.792
Bogført værdi ultimo	373	632
17 Udskudte skatteaktiver og skatteforpligtelser		
Udskudt skat primo	-403	-380
Ændring i udskudt skat	-92	-23
Aktiveret ultimo	-495	-403
De aktiverede underskud forventes udnyttet inden for de kommende 3 -5 år		
Udskudte skatte aktiver		
Materielle anlægsaktiver	61	52
Udlån	130	94
Pensionshensættelse	304	257
Udskudte skatte aktiver i alt	495	403

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
18 Indlån og anden gæld		
Fordeling på restløbetider		
På anfordring	185.240	161.128
Indlån med opsigelsesvarsel:		
Til og med 3 måneder	3.727	5.158
Over 3 måneder og til og med 1 år	554	633
Over 1 år og til og med 5 år	4.646	4.415
Over 5 år	16.064	17.555
	210.231	188.889
Fordeling på indlånstyper		
På anfordring	185.240	161.127
Med opsigelsesvarsel	1.216	1.935
Tidsindsud	1.193	1.362
Særlige indlånsformer	22.582	24.465
Indlån og anden gæld i alt	210.231	188.889

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
20 Eventualforpligtelser		
Garantier mv.		
Finansgarantier	20.627	32.429
Tabsgarantier for realkreditlån	27.874	25.097
Øvrige garantier	2.074	1.995
I alt	50.575	59.521

Sparekassen anvender SDC som datacentral, og vil derved skulle godtgøre SDC ved udtræden af medlemskabet.

I lighed med de øvrige danske pengeinstitutter hæfter sparekassen for tab hos Indskydergarantifonden.

Sparekassen har herudover ingen pantsætninger, sikkerhedsstillelser eller lignende.

21 Nærtstående parter

Alle transaktioner med nærtstående parter sker på markedsvilkår.

Sparekassen definerer nærtstående parter som medlemmer af sparekassens bestyrelse og direktion samt de virksomheder, hvori bestyrelsesmedlemmer har bestemmende indflydelse.

Nærtstående parter med bestemmende indflydelse over Flemøse Sparekasse:

Ingen

Transaktioner med nærtstående parter i regnskabsåret

Der har i regnskabsåret været følgende transaktioner mellem sparekassen og nærtstående parter

Lån til ledelsen

Direktion	0	0
Bestyrelse	1.029	982
	1.029	982

Sikkerhedsstillelser

Direktion	0	0
Bestyrelse	434	434
	434	434

Lån m.v. til direktion og bestyrelse er givet på sparekassens normale markedsmæssige vilkår, med en rente i intervallet 6,50 % til 10,20 %

Note	2016 tkr.	2015 tkr.
22 Kapitalkrav, kernekapital, kapitalgrundlag og solvens		
Kapitalkrav iht. lov om finansiel virksomhed § 124, stk. 2	12.820	13.120
Det oplyste kapitalkrav udgør 8 % af den samlede risikoeksponering (solvenskravet)		
Egentlig kernekapital før fradrag (egenkapital jf. balance side 14)	34.626	34.920
Udnyttelse af nettoramme til indløsning af garantkapital	0	-250
Regulering for garantrenter	-254	-243
Regulering for udskudt skat	0	-403
Forsigtig værdiansættelse	-61	-58
Øvrige fradrag	-1.334	-1.743
Egentlig kernekapital	32.977	32.223
Kernekapital	32.977	32.223
Kapitalgrundlag	32.977	32.223
Kreditrisiko	134.039	138.135
Markedsrisiko	540	524
Operationel risiko	25.667	25.341
Risikoeksponering	160.246	164.000
Nøgletal		
Egentlig kernekapitalprocent	20,6	19,6
Kernekapitalprocent	20,6	19,6
Kapitalprocent	20,6	19,6

Kapital- og kernekapitalprocenter er opgjort efter gældende lovgivning på opgørelsestidspunkterne.

Hoved- og nøgletal

(i 1.000 kr.)

Note

23 Resultatopgørelse

	2016	2015	2014	2013	2012
Netto rente- og gebyrindtægter.....	12.427	13.965	13.971	12.530	12.820
Kursreguleringer.....	-166	-172	-403	318	474
Udgifter til personale og administration.....	10.953	10.755	10.149	9.593	10.021
Af og nedskrivninger på materielle aktiver.....	286	303	336	347	310
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv...	966	256	333	331	5.558
Skat.....	-45	358	361	490	-659
Årets resultat.....	99	1.809	2.165	1.774	-2.190

Balance

	2016	2015	2014	2013	2012
Udlån og andre tilgodehavender til amort. kostpris	109.621	108.946	112.479	108.181	108.303
Egenkapital.....	34.626	34.920	33.139	32.816	32.196
Aktiver i alt.....	257.954	232.327	219.529	206.854	200.231

Nøgletal

	2016	2015	2014	2013	2012
Kapitalprocent.....	20,6	19,6	20,7	23,9	25,5
Kernekapitalprocent.....	20,6	19,6	19,9	20,7	20,5
Egenkapitalforrentning før skat.....	0,2	6,3	7,7	7,0	-8,5
Egenkapitalforrentning efter skat.....	0,3	5,6	6,6	5,5	-6,5
Indtjening pr. omkostningskrone.....	1,00	1,19	1,23	1,25	0,82
Renterisiko.....	1,4	1,1	0,4	0,8	1,0
Valutaposition.....	1,6	1,6	0,5	1,5	0,3
Valutarisiko.....	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udlån i forhold til indlån.....	54,0	59,9	69,8	71,6	76,9
Udlån i forhold til egenkapital.....	3,2	3,1	3,4	3,3	3,4
Årets udlånsvækst.....	0,6	-6,8	4,0	-0,1	-10,1
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet....	379,3	320,9	300,7	323,0	288,4
Summen af store eksponeringer.....	29,8	39,9	29,9	20,0	0,0
Årets nedskrivningsprocent.....	0,6	0,1	0,6	-0,4	3,6
Afkastningsgrad beregnet som forholdet mellem årets resultat og aktiver ialt.....	0,0	0,8	1,0	0,9	-1,1

Finansielle risici, politikker og mål for styring af finansielle risici:

Note

24 Risikostyring

Sparekassen er eksponeret over for forskellige typer af risici. Formålet med sparekassens politikker for risikostyring er at minimere de tab, der kan opstå som følge af bl.a. uforudsigelig udvikling på de finansielle markeder.

Sparekassen udvikler løbende sine værktøjer til identifikation og styring af de risici, som til dagligt påvirker virksomheden. Bestyrelsen fastlægger de overordnede rammer og principper for risiko- og kapitalstyring og modtager løbende rapportering om udvikling i risici og udnyttelse af de tildelte risikorammer. Den daglige styring af risici foretages af sparekassens direktør.

Kreditrisiko

De væsentligste risici i sparekassen vedrører i sagens natur kreditrisiko. Sparekassens risikostyringspolitikker er derfor tilrettelagt med henblik på at sikre, at transaktioner med kunder og kreditinstitutter til stadighed ligger inden for de af bestyrelsen vedtagne rammer og forventet sikkerhed.

Sparekassen følger løbende alle udlån og garantier over 250 t.kr. på individuel basis. Øvrige udlån og garantier overvåges på gruppevis basis dog sådan, at når objektive indikatorer viser, at der kan opstå et konkret problem med et engagement, bliver disse ligeledes vurderet individuelt.

Sparekassen klassificerer kunderne i grupper i overensstemmelse med den risiko, der vurderes at være forbundet med lån til netop denne kunde. Klassificeringen sker for privatkunder på baggrund af rådighedsbeløb, sikkerhed og reel formue, mens erhvervskunder klassificeres efter indtjening, egenkapital (solvens) og sikkerhed.

For opgørelse af kreditrisici vedrørende udlån i øvrigt henvises til note 13.

For øvrige finansielle instrumenter, herunder tilgodehavender hos andre kreditinstitutter, henvises til note 11.

Markedsrisiko

Sparekassens markedsrisiko styres via fastsatte limits for en lang række af risikomål. Opgørelse, overvågning og rapportering af markedsrisici sker på daglig basis. Rapporteringen udarbejdes af sparekassens direktør. Bestyrelsen modtager rapportering om udvikling i markedsrisici på månedsbasis

• Renterisiko

Renterisikoen beregnes i overensstemmelse med Finanstilsynets vejledning.

Sparekassen foretager løbende afdækning af renterisikoen. Den samlede renterisiko udgjorde pr. 31/12-2016 433 t.kr.mod 351 t.kr. pr. 31/12-2015.

• Valutarisiko

Sparekassen har udelukkende valutarisiko vedrørende beholdninger af rejsevaluta.

• Aktierisiko

Sparekassen har kun en mindre aktierisiko.

Finansielle risici, politikker og mål for styring af finansielle risici:

Likviditetsrisiko

Sparekassens likvide beredskab bliver styret ved at opretholde tilstrækkelig likvider, ultralikvide værdipapirer og tilstrækkelige kreditfaciliteter. Det likvide beredskab fastlægges ud fra en målsætning om at sikre et tilstrækkeligt og stabilt likvidt beredskab.

Operationel risiko

Sparekassen arbejder pt. med modeller og metoder som led i de nye kapitaldækningsregler. Det er sparekassens politik, at de operationelle risici til stadighed begrænses under hensyntagen til de omkostninger, der er forbundet hermed. Der er udarbejdet skriftlige arbejdsgange med henblik på at minimere afhængighed af enkeltpersoner, ligesom nødplaner for it skal begrænse tab i tilfælde af manglende it faciliteter eller anden lignende krisesituation.

Sparekassen har etableret en compliance-funktion, der skal medvirke til at sikre, at vi til enhver tid lever op til eksterne såvel som interne krav.